

แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่
ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
Guidelines for the Development of Executive Roles
in the Development of New Normal Learning Centers
of Educational Institutions Under
Phra Nakhon Si Ayutthaya City Municipality

นุชบา สุขญาณกิจ *

Nusaba Sukyankit

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา

Master of Education Administration, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

พรเทพ ฐิ์แผน **

Pornthep Ruphan

สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา, ประเทศไทย

Education Administration, Faculty of Education Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Email: 76477010@aru.ac.th; drpornthep@aru.ac.th

Received: May 23, 2024

Revised: August 14, 2024

Accepted: August 15, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (๑) เพื่อศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา (๒) เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา วิธีดำเนินการวิจัยมี ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๓๓ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และขั้นตอนที่ ๒ นำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่

* นางสาวนุชบา สุขญาณกิจ Miss Nusaba Sukyankit นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา Student Master of Education Administration Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

** ผศ.ดร.พรเทพ ฐิ์แผน Asst.Prof.Dr.Pornthep Ruphan ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ Thesis Advisor

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน ซึ่งได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า (๑) บทบาทที่เป็นจริงของผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทที่ครุคาคหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (๒) แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษา นำเสนอแนวทางการพัฒนาเป็น ๕ ด้าน จำนวน ๒๘ รายการปฏิบัติ ดังนี้ ด้านที่ ๑ การเป็นผู้ริเริ่มมี ๖ รายการปฏิบัติ ด้านที่ ๒ การเป็นนักประชาสัมพันธ์ และสัมพันธ์ชุมชนมี ๖ รายการปฏิบัติ ด้านที่ ๓ การเป็นนักแก้ปัญหา มี ๕ รายการปฏิบัติ ด้านที่ ๔ การเป็นผู้ประสานงานมี ๕ รายการปฏิบัติ และด้านที่ ๕ การเป็นผู้ประเมิน กำกับ ดูแลมี ๖ รายการปฏิบัติ

คำสำคัญ: การพัฒนา; บทบาทผู้บริหาร; แหล่งเรียนรู้วิถีใหม่; สถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were : (1) to study the actual and expected roles of school administrators in developing new learning resources of schools and (2) to propose guidelines for developing the roles of school administrators in developing new learning resources of schools. The research process consisted of 2 steps: (1) studying the actual and expected roles of school administrators in developing new learning.

The sample group consisted of 133 teachers of schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Municipality selected using stratified random sampling. The research tool was a questionnaire. Statistical analysis was performed by mean and standard deviation. (2) Proposing guidelines for developing the roles of school administrators in developing new learning of schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Municipality. The key informants, obtained by purposive sampling, included 5 of the Director of the Education Bureau, the Director of Schools and Educator, The research tools used were interviews and content analysis.

The research findings revealed as follows: (1) the actual roles of school administrators in developing new learning sources of schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya Municipality was at a moderate level. As for the roles that teachers hope for admini-

strators in developing new learning sources, they are at a high level. (2) Guidelines for developing the roles of school administrators in developing new learning resources of schools included 28 practical items within 6 aspects. (1) Being an initiator included 6 practical items (2) Being a public relations officer and community included 6 practical items (3) Being a problems solver included 5 practical items (4) Being a coordinator included 5 practical items and (5) Being an evaluator, guide, and supervisor included 5 practical items.

Keywords: Developing; Roles of School Administrators; New Learning Resources; School

บทนำ

สถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เกิดขึ้นตามบทบาทหน้าที่ของท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในท้องถิ่นของตน โดยถือว่าการจัดการศึกษาเป็นภารกิจสำคัญส่วนหนึ่ง เนื่องจากการศึกษาเป็นแรงผลักดันให้เกิดการเรียนรู้ของประชาชนที่สอดคล้องตามความต้องการของชุมชนท้องถิ่น ในยุคปัจจุบันที่ข้อมูลข่าวสาร ความรู้มีมากมายอยู่บนคลาวด์ หรืออินเทอร์เน็ตที่เรียกเข้าถึงได้ง่าย การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีความสำคัญอย่างมาก นักเรียนควรได้รับการสร้างประสบการณ์ และทักษะให้เรียนรู้ด้วยตนเองได้ตลอดชีวิต ตามวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙ กำหนดไว้ว่า “เพื่อให้ประชาชนได้รับโอกาสในการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถให้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล อันจะนำไปสู่การสร้างความสำเร็จร่วมกันในสังคมของชนในชาติ และลดความเหลื่อมล้ำในสังคมให้มีความเสมอภาคและเท่าเทียมกันมากขึ้น”^๑

ความเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาหลังโควิดที่เริ่มกลับสู่สภาวะปกติ เป็นภาวะปกติแบบใหม่ หรือที่เรียกว่า “New Normal” นั้น นอกจากแรงกดดันจากการระบาดของโรคโควิด - ๑๙ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และมีผลกระทบกับการศึกษาแล้ว ยังมีปัจจัยที่เกื้อหนุนที่ทำให้การศึกษาต้องปรับเปลี่ยนอีกสามปัจจัย คือ ปัจจัยแรก ผู้เรียนที่เป็นคนรุ่นใหม่ คำนึงเกี่ยวกับการใช้ดิจิทัล (Digital native) ปัจจัยที่สองคือ เทคโนโลยีได้รับการพัฒนาก้าวหน้าไปมาก การสื่อสาร อินเทอร์เน็ต เชื่อมโยงสร้างโลกไซเบอร์ ให้ผู้คนออนไลน์ผ่านอุปกรณ์ที่ทันสมัยเปลี่ยนสิ่งของทางกายภาพ (Physical objects) เป็นสิ่งของดิจิทัล (Digital

^๑ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ - ๒๕๗๙, (กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๖๐), หน้า ๗๕.

objects) และปัจจัยที่สามคือ สังคมความเป็นอยู่เปลี่ยนแปลงไปมาก มีรูปแบบการรวมกลุ่มกันแบบใหม่ที่ใช้สื่อสังคม มีข่าวสาร ความรู้ในรูปดิจิทัล เข้าถึงง่าย และใช้ร่วมกันจนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต การเรียนรู้จึงต้องเปลี่ยนวิธีการไปจากแบบเดิมที่เน้นแต่ทางกายภาพมาร่วมกับทางไซเบอร์^๒ โดยมีประเด็นหนึ่งที่สำคัญขององค์ประกอบในการออกแบบการเรียนรู้วิถีใหม่ คือ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของผู้เรียน เพราะจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงลึกได้ดีกว่าเนื้อหาสาระแบบทั่ว ๆ ไป แหล่งเรียนรู้วิถีใหม่จึงมีบทบาทที่สำคัญยิ่ง มีแนวโน้มที่จะมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของบุคคลมากขึ้น ในการช่วยเสริมศักยภาพในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน สามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลา และสถานที่ เรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลและเครือข่ายสังคมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีลักษณะเป็นการเรียนรู้ส่วนบุคคลมากขึ้น คือ หัวใจของการเรียนรู้ในปัจจุบัน”

ทิศทางของการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ คือ การผสมผสานแหล่งเรียนรู้ทางกายภาพและแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลได้ด้วยกัน ออกแบบแหล่งเรียนรู้ให้มีลักษณะแบบเครือข่ายสังคมออนไลน์ และนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้เพื่อสร้างความสนใจ และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน เช่น การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม (Augmented Reality: AR) และความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality: VR) เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองเผชิญกับสถานการณ์เสมือนจริงสามารถนำความรู้ไปใช้ได้จริง ตอบโจทย์ต่อความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน แต่ในขณะเดียวกันปัจจุบันสถานศึกษาแต่ละแห่งในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ยังมีขีดจำกัดมีความแตกต่างด้านบริบทและความพร้อมที่ต่างกันหลายประการ การบริหารแหล่งเรียนรู้อยังไม่รองรับการเรียนรู้ในรูปแบบวิถีใหม่ ดังที่กล่าวมาข้างต้น จึงเป็นความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษาในการแสดงบทบาทในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและเหมาะสมกับหลักสูตรของสถานศึกษา และความต้องการของชุมชน เพื่อจะส่งเสริม พัฒนาให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตามศักยภาพของผู้เรียน เอกชัย กี่สุขพันธ์^๓ ได้กล่าวว่าการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารจัดการและจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้สถานศึกษาเป็นองค์กร

^๒ ยืน ภู่วรรณ, “ชีวิตวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://learningdq-dc.ku.ac.th> [๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๕].

^๓ วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, *New normal ทางการเรียนรู้*, (กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๓), หน้า ๕.

^๔ เอกชัย กี่สุขพันธ์, “การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era)”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaart-dir> [๑ ธันวาคม ๒๕๖๕].

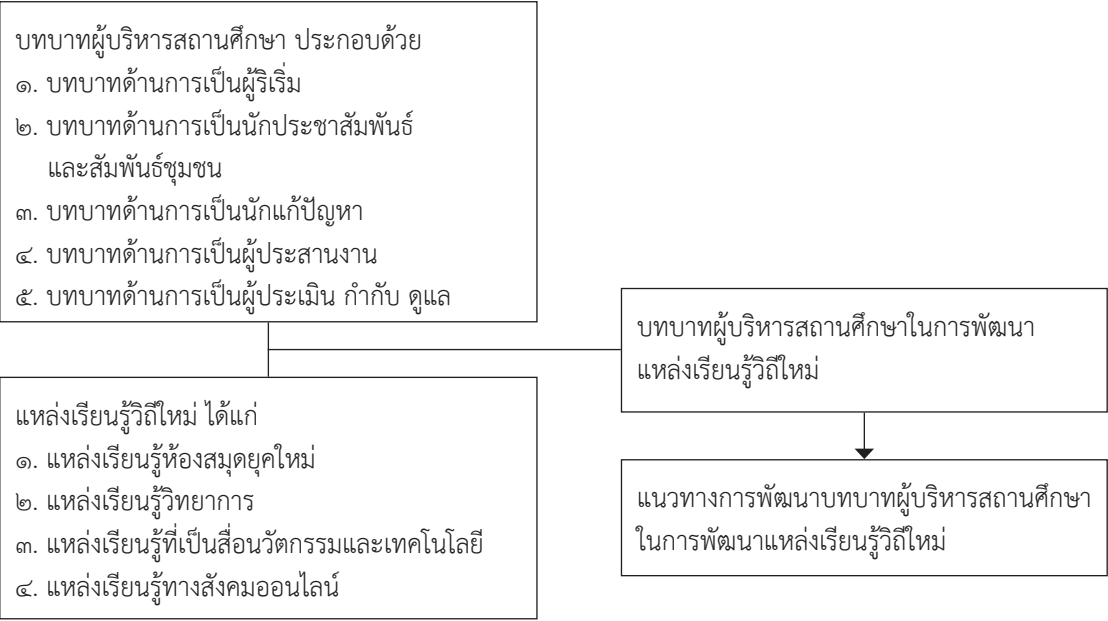
การเรียนรู้อย่างยั่งยืน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาบทบาทของตนเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องตามบริบทการเปลี่ยนแปลงของสังคมให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เพื่อเสนอเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารนำไปปรับประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา
๒. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

แผนภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

๑. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) ประชากร ได้แก่ ครูของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๒๐๔ คน
๒) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา จำนวน ๑๓๓ คน ได้มาโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยสุ่ม จากนั้นใช้สูตรคำนวณของเครจซี่ และมอร์แกน^๕ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน .๐๕

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามบทบาทจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ๕ ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ ๐.๘๙ และค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ .๙๙๑ แบ่งออกเป็น ๒ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน ๕ ข้อ ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับชั้นที่สอน ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ ๒ ข้อคำถามเกี่ยวกับบทบาทจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ๕ ด้าน ดังนี้ ด้านที่ ๑ บทบาทการเป็นผู้ริเริ่ม จำนวน ๘ ข้อ ด้านที่ ๒ บทบาทการประชาสัมพันธ์ และสัมพันธ์ชุมชน จำนวน ๑๓ ข้อ ด้านที่ ๓ บทบาทการเป็นนักแก้ปัญหา จำนวน ๑๐ ข้อ ด้านที่ ๔ บทบาทการเป็นผู้ประสาน จำนวน ๑๑ ข้อ ด้านที่ ๕ บทบาทการเป็นผู้ประเมิน กำกับดูแล จำนวน ๑๒ ข้อ รวมทั้งสิ้น ๕๔ ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ ๒ นำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

๑. ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ ท่าน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจงที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

๑) ผู้บริหารการศึกษา หรือผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่เป็นต้นแบบด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

๒) นักการศึกษาที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาโทขึ้นไป หรือเป็นผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติงานด้านสื่อเทคโนโลยีการศึกษาอย่างน้อย ๕ ปี

^๕ Krejcie, R.V. & Morgan, D.W., "Determining Sample Size for Research Activities", in *Education and Psychological Measurement*, (New York : The Free Press, 1986), pp. 607-610.

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์ตามขอบเขตบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ๕ ด้าน โดยผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ข้อที่มีผลต่างของค่าเฉลี่ยบทบาทที่คาดหวังสูงกว่าบทบาทจริง มากที่สุด ๓ ลำดับแรกของแต่ละด้านทั้ง ๕ ด้าน นำมาประเด็นเพื่อหาแนวทางในการพัฒนา จำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น ๑๕ ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ ๑ ผลการศึกษาบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมและรายด้าน แสดงไว้ดังตาราง

บทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของ สถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา	บทบาทที่เป็นจริง			บทบาทที่คาดหวัง		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
๑. บทบาทด้านการเป็นผู้ริเริ่ม	๓.๕๕	๐.๙๓	มาก	๔.๓๕	๐.๖๔	มาก
๒. บทบาทด้านการเป็นนักประชาสัมพันธ์ และสัมพันธ์ชุมชน	๓.๓๖	๑.๐๑	ปานกลาง	๔.๒๑	๐.๗๑	มาก
๓. บทบาทด้านการเป็นนักแก้ปัญหา	๓.๒๖	๐.๘๙	ปานกลาง	๔.๔๖	๐.๖๕	มาก
๔. บทบาทด้านการเป็นผู้ประสานงาน	๓.๖๓	๑.๐๖	มาก	๔.๕๖	๐.๖๘	มากที่สุด
๕. บทบาทด้านการเป็นผู้ประเมิน กำกับดูแล	๓.๖๑	๐.๙๗	มาก	๔.๑๙	๐.๗๒	มาก
รวม	๓.๔๘	๐.๙๗	ปานกลาง	๔.๓๕	๐.๖๘	มาก

จากตารางที่ ๑ พบว่าครูมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารมีบทบาทจริงในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่
ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ ๓.๔๘ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๗ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บทบาทด้านที่มี
ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทด้านการเป็นผู้ประสานงาน ผู้บริหารแสดงบทบาทอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย
เท่ากับ ๓.๖๓ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๑.๐๖ และบทบาทด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บทบาทด้านการ
เป็นนักแก้ปัญหา ผู้บริหารแสดงบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๒๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เท่ากับ ๐.๘๙ ส่วนด้านความคาดหวังต่อผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษา
สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ค่าเบี่ยงเบน

มาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ บทบาทด้านการเป็นผู้ประสานงาน ครูคาดหวังให้ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีบทบาทอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๕๖ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๘ และบทบาทด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ บทบาทด้านการเป็นผู้ประเมิน กำกับดูแล ครูคาดหวังให้ผู้บริหารควรมีบทบาทอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๙ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๒

ตอนที่ ๒ การนำเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน ๕ ท่าน แล้วนำมาวิเคราะห์ความสอดคล้องของเนื้อหา ได้แนวทางการพัฒนาเป็นองค์ความรู้ ๒๘ รายการปฏิบัติ ดังนี้

๑. ด้านการเป็นผู้ริเริ่ม มี ๖ แนวทาง ดังนี้

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีห้องสมุดยุคใหม่ และการนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาระบบการให้บริการ

๒) ผู้บริหารสถานศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้รับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง สามารถพัฒนาได้ตรงจุด ทำให้เกิดการยอมรับ

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ติดตามความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการศึกษา

๔) ผู้บริหารสถานศึกษาเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง

๕) ผู้บริหารสถานศึกษาทดลองปฏิบัติสิ่งใหม่ ๆ โดยส่งเสริมการทดลองนำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาใช้ในการให้บริการห้องสมุด

๖) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมลงมือปฏิบัติกับคณะทำงาน ในกระบวนการกำหนดหลักสูตร และประเมินความต้องการแหล่งเรียนรู้วิทยาการใหม่ ๆ ก่อนนำแหล่งเรียนรู้มาใช้

๒. ด้านการเป็นนักประชาสัมพันธ์ และสัมพันธ์ชุมชน มี ๖ แนวทาง ดังนี้

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาฝึกฝนพัฒนาตนเองด้านทักษะการสร้างความร่วมมือ เทคนิคการประชาสัมพันธ์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และสื่อสารให้เข้าใจง่าย

๒) ผู้บริหารสถานศึกษารับการศึกษาดูงาน เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรม ผลงานความสำเร็จของสถานศึกษาให้ชุมชนทราบ

๓) ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมในกระบวนการตัดสินใจ และติดตามผลการให้บริการห้องสมุดยุคใหม่

๔) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างสัมพันธ์ชุมชน และใช้โอกาสในการประชาสัมพันธ์อาศัยความร่วมมือในการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิทยาการ

๕) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมลงมือปฏิบัติกับคณะทำงาน วิเคราะห์ดูความพร้อม ความต้องการของชุมชน และหาช่องทางในการประชาสัมพันธ์ให้เหมาะสม หลากหลาย เพื่อให้แน่ใจว่าการสื่อสารได้เข้าถึงกลุ่มครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย

๖) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายช่วยสนับสนุนการระดมทรัพยากร

๓. ด้านการเป็นนักแก้ปัญหา มี ๕ แนวทาง ดังนี้

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมลงมือปฏิบัติกับคณะทำงาน ใช้ข้อมูลจริง ข้อมูลความคิดเห็นและสถิติที่พบ มาวิเคราะห์สภาพปัญหาการใช้ห้องสมุดยุคใหม่ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาห้องสมุดให้เกิดประโยชน์ ใช้ได้จริงกับทุกกลุ่มเป้าหมาย

๒) ผู้บริหารสถานศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและแนวทางการแก้ไขให้ผู้รับบริการ สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรห้องสมุดยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาในด้านการศึกษา

๔) ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง รับคำติชมและข้อเสนอแนะและวิเคราะห์ปัญหาด้วยข้อมูลจริง

๕) ผู้บริหารสถานศึกษาฝึกฝนตนเองเป็นต้นแบบ ใช้บริการแหล่งเรียนรู้วิทยากร เพื่อทราบปัญหาเบื้องต้นด้วยตนเอง

๔. ด้านการเป็นผู้ประสานงาน มี ๕ แนวทาง ดังนี้

๑) ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภายนอกที่เห็นความสำคัญของห้องสมุดยุคใหม่ รวมถึงการขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญ ร่วมจัดทำแผนพัฒนาห้องสมุดยุคใหม่

๒) ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาดูงานแนวปฏิบัติที่ดี การลงทุนในทรัพยากรดิจิทัล ระบบออนไลน์ เพื่อปรับปรุงบริการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาเรียนรู้จากผู้เชี่ยวชาญ ประสานงานกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน ในเรื่องการดูแลบำรุงรักษา ถ่ายทอดเทคโนโลยีขั้นสูงหรือซอฟต์แวร์ ให้สามารถใช้งานได้อย่างคุ้มค่าเต็มประสิทธิภาพ

๔) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมลงมือปฏิบัติกับคณะทำงาน จัดทำแผนการพัฒนาห้องสมุดยุคใหม่ และห้องปฏิบัติการ โดยผู้บริหารเป็นตัวกลางในการประสานงานการบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนไปของโรงเรียนและชุมชน

๕) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างสัมพันธ์ชุมชน เปิดโอกาสให้ตัวแทนชุมชน หน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงาน โดยเฉพาะผู้นำชุมชนจะเป็นกระบอกเสียงในการดึงคนที่รู้จักเข้ามามีส่วนร่วม

๕. ด้านการเป็นผู้ประเมิน กำกับ ดูแล มี ๖ แนวทาง ดังนี้

๑) ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมลงมือปฏิบัติกับคณะทำงาน โดยใช้รูปแบบคณะกรรมการในการประเมิน กำกับ ดูแล ติดตามความก้าวหน้า การนำห้องสมุดมาผสมผสานเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาเรียนรู้ด้วยตนเอง ติดตามแนวปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาแผนกลยุทธ์ที่เน้นการใช้เทคโนโลยีพัฒนารูปแบบการให้บริการ ดึงดูดให้มีผู้เข้ามาใช้งานมากขึ้น

๓) ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายเพื่อแบ่งปันข้อมูลแนวทางการประเมิน กำกับ ดูแล ส่งเสริมการดำเนินงานพัฒนาห้องสมุดยุคใหม่

๔) ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุดและผลลัพธ์ที่ได้ รายงานและประเมินความสำเร็จของงานอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของห้องสมุดยุคใหม่

๕) ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมฝึกอบรมและการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะในการประเมิน กำกับดูแล ให้เข้าใจระบบเทคโนโลยีการจัดการห้องสมุดยุคใหม่

๖) ผู้บริหารสถานศึกษาฝึกฝนตนเอง เป็นต้นแบบที่ดี แสดงให้เห็นถึงความสนใจและความมุ่งมั่นในการสนับสนุนการใช้ห้องสมุดในการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

๑. จากผลการวิจัยที่พบว่า บทบาทที่เป็นจริงของผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่ไม่เพียงพอ ทั้งในด้านของงบประมาณ บุคลากรและเทคโนโลยี ด้วยบริบทสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา เป็นสถานศึกษาขนาดเล็กถึงขนาดกลางแบบขยายโอกาส และประกอบกับรูปแบบการบริหารงานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีอำนาจเบ็ดเสร็จในการบริหารงาน ต้องอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ๆ ส่งผลต่อการตัดสินใจสั่งการในการแก้ปัญหาล่าช้า รอให้หน่วยงานต้นสังกัดมอบนโยบายลงมายังสถานศึกษา การบริหารงานจึงทำได้ไม่เต็มที่

ส่วนผลการวิจัยที่พบว่าครูมีความคาดหวังให้ผู้บริหารแสดงบทบาทในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารในปัจจุบันจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ตามการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เพื่อให้สถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน หรือผู้ที่สนใจได้มีโอกาสใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ด้วย ซึ่งบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง

ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตติมาพร เซาว์นไว^๖ ที่วิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานี แล้วสรุปผลการวิจัยไว้ว่า บทบาทในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากสูงสุดไปต่ำสุดตามลำดับ ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรทำให้มีความรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการกำหนดนโยบายและวางแผนการใช้แหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ดูแลและประเมิน ผลการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้

๒. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา นำเสนอแนวทางเป็น ๕ ด้าน จำนวน ๒๘ รายการปฏิบัติ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ ดังนี้

๑) ด้านการเป็นผู้ริเริ่ม มีแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษาเข้าร่วมประชุมอบรม สัมมนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีห้องสมุดยุคใหม่ และการนำเทคโนโลยีเข้ามาพัฒนาระบบการให้บริการ ทั้งนี้เนื่องจากการเข้ารับการประชุม อบรม และสัมมนาช่วยเสริมสร้างทักษะและความรู้ใหม่ ๆ ให้กับผู้บริหาร เกี่ยวข้องกับการนำองค์ความรู้มาใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐฉณ พุเต็มวงศ์, สุเมธ งามกนก และสมพงษ์ ปั่นหุ่น^๗ ที่วิจัยการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหาร แล้วสรุปผลการวิจัยไว้ว่า (๑) ภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารที่มีความต้องการจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเรียงลำดับค่า PNImodified จากมากไปน้อย ๕ อันดับแรก ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี ความรู้ด้านเทคโนโลยี การสนับสนุนการจัดการและดำเนินการด้านเทคโนโลยี และการใช้เทคโนโลยีวัดและประเมินผล (๒) หลักสูตรพัฒนาภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระกิจกรรม กระบวนการฝึกอบรม สื่อ และการวัดและประเมินผล โดยผลการประเมินหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ได้จริง (๓) หลักสูตรฝึกอบรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์สามารถพัฒนากลุ่มตัวอย่าง ด้านความรู้

^๖ ชุตติมาพร เซาว์นไว, “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๖๒), หน้า ๖๔.

^๗ ณัฐฉณ พุเต็มวงศ์, สุเมธ งามกนก และ สมพงษ์ ปั่นหุ่น, “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหาร”, วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓): ๑๘-๒๖.

และเจตคติต่อภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีสูงขึ้นทุกคน โดยมีคะแนนพัฒนาการอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด สำหรับด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยี พบว่า อยู่ในระดับมาก หลังจากการติดตามผลการฝึกอบรมเป็นระยะเวลา ๑ เดือน คะแนนทั้ง ๒ ส่วนลดลงเล็กน้อย แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก และกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อหลักสูตรฝึกอบรมอยู่ในระดับมาก

๒) ด้านการเป็นนักประชาสัมพันธ์ และสัมพันธ์ชุมชน มีแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างเครือข่ายช่วยสนับสนุนการระดมทรัพยากร ทั้งนี้เนื่องจาก การสร้างเครือข่ายเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างพื้นที่ประชาสัมพันธ์ในการระดมทรัพยากรในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ สร้างโอกาสการสนับสนุนจากสังคม มีการแบ่งปันความรู้ และ ประสบการณ์ที่มีประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกันนิกา นาชนดี^๑ ที่วิจัยการศึกษาบทบาทของภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนเกาะช้างวิทยาคม แล้วสรุปผลการวิจัยไว้ว่า ตัวแสดงทางนโยบายมีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนเกาะช้างวิทยาคมมี ๒ ลักษณะ ดังนี้ (๑) ตัวแสดงในภาครัฐ ประกอบไปด้วย โรงเรียนเกาะช้างวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานศึกษาอื่น และหน่วยงานภาครัฐอื่น (๒) ตัวแสดงนอกภาครัฐ ประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มองค์กร ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน วัด สถานประกอบการ โรงแรม รีสอร์ท และกลุ่มอาสาสมัคร การมีส่วนร่วมเป็นไปตามศักยภาพของตัวแสดง และบริบทของพื้นที่ในเชิงความร่วมมือระหว่างกันในลักษณะของเครือข่ายเชิงพื้นที่ และเครือข่ายเชิงประเด็นกิจกรรม เป็นความสัมพันธ์ที่พึ่งพาระหว่างตัวแสดงในเครือข่าย การพึ่งพาอาศัยกันทำให้เครือข่ายมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น และรับผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นตัวแสดงที่คอยให้คำปรึกษา เชื่อมการประสานความร่วมมือ กลไกและรูปแบบของเครือข่ายจะแปรผันตามกิจกรรมรายกิจกรรม ที่ทางโรงเรียนกำหนดเป็นประเด็นขึ้นมาในขณะนั้น แต่ความสัมพันธ์ของตัวแสดงในเครือข่ายนโยบายต่างหากที่มีความแข็งแรง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพและความสามารถในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม

๓) ด้านการเป็นนักแก้ปัญหา มีแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษารับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เนื่องจาก ตามหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมจำเป็นต้องให้โอกาสผู้เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมตัดสินใจ ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดวระ อคฺคจิตโต

^๑ กันนิกา นาชนดี, “การศึกษาบทบาทของภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนเกาะช้างวิทยาคม”, วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๕), หน้า ๙๓-๙๕.

(มงคล)^๙ ที่วิจัยรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) แล้วสรุปผลการวิจัยไว้ว่า ผลของการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน) องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยได้สร้างรูปแบบต้นโพธิ์โมเดล ที่บูรณาการด้วยอิทธิบาท ๔ และขับเคลื่อนด้วยวงจรคุณภาพคือ PDCA กับ ๔ องค์ประกอบหลัก คือ (๑) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ (๒) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (๓) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและ (๔) ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และผลการประเมินรูปแบบพบว่า มีความเหมาะสม เป็นไปได้และนำไปใช้ประโยชน์ได้โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

๔) ด้านการเป็นผู้ประสานงาน มีแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาดูงาน แนวทางปฏิบัติที่ดี การลงทุนในทรัพยากรดิจิทัล ระบบออนไลน์ เพื่อปรับปรุงบริการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก การศึกษาดูงานเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาสถานศึกษา ช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้รับประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ และเป็นแรงบันดาลใจในการพัฒนาและปรับปรุงสถานศึกษาของตนเองให้เป็นไปตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมัทนา กามะ, จินณวัตร ปะโคทั้ง และภาณุพงศ์ บุญรมย์^{๑๐} ที่วิจัยการศึกษาก้าวหน้าเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร แล้วสรุปผลการวิจัยไว้ว่า แนวทางในการพัฒนาก้าวหน้าเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร คือ (๑) ควรได้รับการพัฒนาโดยการฝึกอบรมเป็นระยะ ๆ รวมทั้งได้รับการส่งเสริมให้มีการประกวดและการออกแบบสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีในการเรียนการสอน (๒) ควรพัฒนาตนเองให้มีความเป็นผู้นำและมีวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยี ด้วยการศึกษาดูงานจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา เกิดแนวคิด แรงผลักดัน (๓) ควรได้รับการพัฒนา ด้วยการทดสอบความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา (๔) ควรได้รับการพัฒนาการจัดการและการปฏิบัติโดยใช้เทคโนโลยี สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยี ในการจัดสรรงบประมาณด้านเทคโนโลยีในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (๕) ควรได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการวัดและประเมินผลทางการศึกษา (๖) ควรได้รับการพัฒนาโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผลักดันให้มั่นนโยบายด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี และ (๗) ควรเป็นต้นแบบของการใช้เทคโนโลยี อย่างมีคุณธรรม และไม่ละเมิดการใช้ทรัพยากรคอมพิวเตอร์โดยที่ตนเองไม่มีสิทธิ์

^๙ พระครูปลัดวีระ อคฺคจิตโต (มงคล), “รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน)”, *คุณูปการนิพนธ์ครูศาสตรคุณูปการบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕), หน้า ๒๐๑-๒๐๒.

^{๑๐} มัทนา กามะ, จินณวัตร ปะโคทั้ง และภาณุพงศ์ บุญรมย์, “การศึกษาก้าวหน้าเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร”, *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๕) : ๕๓๓-๕๔๖.

๕) ด้านการเป็นผู้ประเมิน กำกับ ดูแล มีแนวทางการปฏิบัติที่สำคัญคือ ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมลงมือปฏิบัติกับคณะทำงาน ใช้รูปแบบคณะกรรมการในการประเมิน กำกับ ดูแล ติดตามความก้าวหน้าการนำห้องสมุดมาสานเข้ากับกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจาก การร่วมลงมือปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษาในการประเมิน กำกับ และดูแลการดำเนินงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ในสถานศึกษาเป็นอีกหนึ่งวิธีที่สร้างความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยผู้บริหารเข้าใจถึงงานและบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล นำให้บุคลากรทุกคนมีเป้าหมายในการทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์พันธ์ อัครพันธ์ และวานิช ประเสริฐพร^{๑๑} ที่วิจัยทักษะการบริหารในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ แล้วสรุปผลการวิจัยไว้ว่า แนวทางการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔ มีทั้งหมด ๕ ด้าน ประกอบด้วย (๑) ทักษะด้านการสื่อสาร (๒) ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีและการใช้ดิจิทัล (๓) ทักษะด้านการคิด วิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ (๔) ทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และ (๕) ทักษะด้านการสร้างทีมงาน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

๑.๑ ด้านการเป็นผู้ริเริ่ม ผู้บริหารสถานศึกษาควรเข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ เพื่อโอกาสให้ผู้บริหารสามารถเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญในแวดวงเทคโนโลยี ในการเลือกนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในสถานศึกษา

๑.๒ ด้านการเป็นนักประชาสัมพันธ์ และสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างเครือข่ายการประชาสัมพันธ์ในการระดมทรัพยากร โดยการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือในการสื่อสารประชาสัมพันธ์กิจกรรมและโครงการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่

๑.๓ ด้านการเป็นนักแก้ปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องเพื่อรับทราบปัญหาหรือความต้องการ และนำข้อมูลเหล่านั้นมาพิจารณาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ให้ดียิ่งขึ้น

^{๑๑} พงษ์พันธ์ อัครพันธ์และวานิช ประเสริฐพร, “ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔”, วารสาร มจร อุบลราชธานี, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๓) : ๑๖๕๑-๑๖๖๔.

๑.๔ ด้านการเป็นผู้ประสานงาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาดูงานแนวปฏิบัติที่ดี ด้านการลงทุนในทรัพยากรดิจิทัล และระบบออนไลน์ นำมาปรับปรุงการให้บริการแหล่งเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

๑.๕ ด้านการเป็นผู้ประเมิน กำกับ ดูแล ผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมลงมือปฏิบัติกับคณะทำงาน โดยใช้รูปแบบคณะกรรมการในการประเมิน กำกับ ติดตามให้เกิดการใช้งานแหล่งเรียนรู้ที่คุ้มค่า

๒. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๒.๑ ควรมีการศึกษารูปแบบหลักสูตรการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ในสถานศึกษา

๒.๒ ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ในสถานศึกษา

๒.๓ ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานแหล่งเรียนรู้วิถีใหม่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน

บรรณานุกรม

- กัณนิภา นาขันตี. “การศึกษาบทบาทของภาคีเครือข่ายที่มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนเกาะช้างวิทยาคม”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชานโยบายและการจัดการสาธารณะ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๕.
- ชุตีมาพร เชาวนไว. “บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี”. **วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ๒๕๖๒.
- ณัฐฉณ พุเต็มวงศ์, สุเมธ งามกนก และ สมพงษ์ ปั่นห่น. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำด้านเทคโนโลยีของผู้บริหาร”. **วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม**. ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๒ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๓) : ๑๘-๒๖.
- พระครูปลัดวีระ อคฺคจิตโต (มงคล). “รูปแบบการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยพลังบวร (บ้าน วัด โรงเรียน)”. **ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต**. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๖๕.
- พงษ์พันธ์ อัครพันธ์และวานิช ประเสริฐพร. “ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ ๒๑ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๔”. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๓) : ๑๖๕๑-๑๖๖๔.

มัทนา กามะ, จิณณวัตร ปะโคทั้ง และภาณุพงศ์ บุญรมย์. “การศึกษาภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร”. **วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์**. ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม-เมษายน ๒๕๖๕) : ๕๓๓-๕๔๖.

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. **New normal** **ทางการเรียนรู้**. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๖๓.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙**. พริกหวานกราฟิค, ๒๕๖๐.

Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. "Determining Sample Size for Research Activities", in **Education and Psychological Measurement**. New York : The Free Press, 1986.

ยีน ภู่วรรณ. “ชีวิตวิถีใหม่และความฉลาดทางดิจิทัล”. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://learningdq-dc.ku.ac.th> [๓๐ ตุลาคม ๒๕๖๕].

เอกชัย กี่สุขพันธ์. “การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล (School Management in Digital Era)” . [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.truelookpanya.com/knowledge/content/52232/-edu-teaartedu-teaart-teaartdir> [๑ ธันวาคม ๒๕๖๕].